

Стан редакције и администрације
Космајска ул. бр. 22.

Оглас се дају у администрацији
— Цена утврђена —

Неплаћена се писма не примају
Рукописи се не враћају.

Писма, рукописе, новац и све остало
што се односи на лист, слаш
својству листа.

СТРАЖА

СЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092

Излази сваки дан у 6 ч. пре подне

ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

Адреса за телеграмме:
СТРАЖА — БЕОГРАД

Претплата за Србију на пошти:

НА ГОДИНУ	дин. 12—
„ ШЕСТ МЕСЕЦИ	„ 6—
„ ТРИ МЕСЕЦА	„ 3—
„ ЈЕДАН МЕСЕЦ	„ 1—

Претплата за иностранство на пошти:

НА ГОДИНУ	дин. 30—
„ ШЕСТ МЕСЕЦИ	„ 15—
„ ТРИ МЕСЕЦА	„ 7-50

Виљем и Берлин

— У Берлину је очигледно стање. —

Букурешт, 31. авг. — (Јон-) По депешама, које су овде стигле стање у Берлину је више него очигледно. Да би Берлинце колико толико умирио Бетман Холвег, који се налази у Берлину, позвао је цара телеграфски да дође у Берлин. Међутим, како је стање на бојишту веома рђаво, то цар немачки не могући да дође, послао је депешу председнику општине берлинске у којој поздравља верне му и одане берлинце.

Наравно да је депеша удешена овако, како то захтевају интереси царства, које се већ под свајким ударцима Руса и Француза љуља.

Депеша, најновија немачка лаж, гласи:

Примио сам депешу од г. Канцелара, која је пуна одушељења за наше успехе над нашим непријатељима. Жао ми је што не могу да се одазовем жељи верних ми и оданих Берлинаца те да дођем у Берлин, да нашу победу заједначки прославимо. Ваши разлози захтевају да у овако судбоносним данима будемо уз храбру војску, која с вером у Бога и под својим мудрим и јуначким вођама бере лаворове венце на бојном пољу.

Живели моји Берлинци.

Виљем I

Око Бајине Баште

Ниш, 29. авг. — Извештач Ратног Пресбиро-а са јужног војшта јавља:

Једно одељење наше војске прешло је 3 августа код Бајине Баште у Босну и заузело је истог дана планински венац који затвара дрински басен са запада. При прелазу Дрине, непријатељ састављен од регуларне војске, жандармерије и наоружаних Муслимана, дао је слабији отпор, али је врло брзо од наших трупа савладан. Непријатељ се врло брзо, местимце у неред, повукао према Сребреници, пошто је оставио

више мртвих и рањених. Наши губитци били су незнатни: један аплар погинуо, два војника рањена и пет војника нестало, од којих су се неки доцније вратили. Српско становништво у Босни дочекало је нашу војску најодушевљеније и ставило јој се на расположење.

Овим прелазом наше војске непријатељ је био знатно збуњен, јер је правац према Сребреници био знатно угрожен. Осматрањем са заузетих висова опажено је, како непријатељ са свих страна прикупља своја одељења да заштити пут ка Сребреници.

Сутра дан у јутру прешла је код Љубовије на нашу страну једна непријатељска брдска бригада, у јачини од три пука и једног батаљона, са нешто коњице, са шеснаест митраљеза и четири топа, крећући се у правцу Валева.

Та војска, изгледа, имала је намеру да нашим трупама код Крупња и на Церу дејствује у бок и да тако олакша положај њиховим трупама код Крупња и у долини Јадра. Извештена о нашем прелазу у Босну, ова непријатељска бригада пошто је била петнаест километара одра у нашу област, од једном мења правац свога кретања и фортираним маршем иде уз долину Дрине. Кретање је вршено тако брзо да су унутрљивана и кола. Тако су дошли до пред Рогачицу. Дејством наше артиљерије непријатељ је био збуњен и остао је два дана, 6. и 7. августа, на заузетим положајима, не предузимајући никакве офанзиве. Тако је дејством наших храбрих четника у Босни враћена цела једна непријатељска бригада.

Аустријска војска

5. Дисциплина резерviste

Дисциплина је због овога, свега, у појединим великоварошким и национално раздроженим пуковима, доста слаба, на пример, у Бечу, Чешкој, итд.

За резервисту важи све, што је речено о војнику до сада, само у појачаној мери. Он је

врло слабе издржљивости и дисциплине. Случајеви о падању резерviste на маршу, њиховој непослушности, националном раздражењу, итд., у Аустрији, на дневном су реду.

6. Оцена по народностима

Немац: мало ограничен, спор, послушан, добар артилиериста, миран поуздан стрекач, тром коњаник; из Алпа је најбољи, а из Угарске равнице најслабији. Мађар: налетљив, одличан коњаник, немирни стрелац, добар извјач, слаб артилиериста. Чех: добар, бистар, али због осетљивости националне недисциплинован војник, добар драгунски коњаник и артилиериста, као пешак најслабији. Пољак: добар коњаник, дисциплинован, има и као пешак добрих способности. Талијан: немирни, непоуздан војник, као пешак најбољи. Румун: издржљив, хладан, мало несретан, дисциплинован, добар пешак. Словак: послушан, издржљив, несретан, као пешак добар и најдисциплинованији међу народностима. Русин: као Словак. Словенац, Хрват и Србин: најиздржљивији војници, најбољи пешаци у војсци, добри као артилиеристе и као коњаници. Мало само немирни у борби. Србин и Словенац због националне осетљивости непоуздани. Хрват најпоузданији. Велика некада оданост за војску код свих трију попустила.

7. Немање идеје

Међу војницима, још мање него међу официрима, има заједничке неке идеје. Појам о отаџбини, држави, итд. није заједнички, а није ни језан. Идеали су војника разноврсни, према народности, много пута се укрштавају међусобно, а сваки посебно са идеалом, коме би требало да служи војска. Везу међу војницима одржава само дисциплина.

8. Закључак

Сви разноврсни узроци, које смо навели, чине, да аустријски војник, поред дугог служења у кадру и добрих природних способности, заостаје иза нашег одушевљеног, послушног, издржљивог војника. То вреди особито за пешадију.

Из царства које пропада

— Једна слика из гладног и бекућног Берлина —

Порази на свима линијама, а особито на источном фронту према Русији, учинили су да је огромни број становништва нагрнуо у Берлин. Услед овога у Берлину је завладала оскудица у сировинама и глад. Наша данашња слика представља тренутак, када општински служитељ раздаје храну бегунцима, који су нашли себи склоништа по уличним сандуцима за нечистоћу.

ФЕЛТОН

8. и 9. август

— Борбе на Црном Врху, Љулаши и Циљи —

Борбе које су 8. и 9. ов. м. вођене на ушћу Увца и Лима спадају у низ наших најкрајивих бораба, а по снази која је употребљена против пет пута надмоћнијег непријатеља, ове борбе представљају један од најзначајнијих успеха у нашем ратовању. Борба се водила у близини вароши Прибоја, на некадашњој српско-турско-аустријској тремеји. Положаји које је бранила наша војска имају разноврстан стратегијски и географски значај. Ови представљају капију за некадашњи Новопазарски Санџак, затим затварају пут који води за Вишеград и железничку пругу Сарајево—Увац. Кад би непријатељ завладао овим положајима, он би могао лако да продре у област Старе Рашке и да загрози погодни Ужица. Непријатељске намере, изгледа, биле су

ове: да нас потпуно растави од Црногораца, да продре у наше области, да дође у контакт с Арбасицима и да евентуално изазове устанак.

Само земљиште има изглед високог плато-а, који је испресецан дубоким и клисурастим долинама, тако да је сваки саобраћај јако отежан. Поред тога овде нема ни правих путева, већ само уских и стрмих стаза, које су и за пешачки саобраћај врло тешке. Наши положаји налазили су се на десној страни Увца, а сами Црни Врх налази се у рчвама између Увца и Лима.

Првог дана борбе, 8 августа, непријатељ је ударио на цео наш фронт који је био дугачак петнаест до двадесет километара. Непријатељ је располагао овом снагом: четири пука већином Мађара, два ескадрона коњице, два пука Далматинаца и Босанаца. Од тога су учествовали у борби: четири пука Мађара, шеснаест топова, двадесет и четири митраљеза и два ескадрона коњице. Два пука Далматинаца и Босанаца стајала су у резерви и она су само делимично увлачена у борбу ради

попуњавања проређених редова. Бораца који су узимали учешћа у борби било је најмање петнаест до двадесет хиљада људи. Према тој сили наши су могли иставити неколико батаљона првог позива, нешто војника из пограничне трупе и две три стотине четника. Свега је било око четири хиљаде бораца са четири брдска топа и осам митраљеза. Тако незнатном снагом ми смо дочекали пет пута јачег непријатеља.

Непријатељ је почео да напада 8 августа око 4 и по сата у јутру. Хтео је да нас изненади и напао нас је на целом фронту јаком артиљеријском и пушчаном ватром. Наши су одговорали малом пушчаном ватром, а наша четири топа распојена на четари тачке у дужици од петнаест километара одлично су вршили свој задатак. Тога дана непријатељ је главну своју снагу сконцентрисао на наше лево крило које се налазило на Црном Врху. На том крилу упукао нас је артиљеријом испод планине Бића. Хтео је да обиђе наше лево крило и да нам прекине одступницу код Доброг селице.

После кратког времена непријатељ врши и други јуриш. Успевају да дођу на одстојање од педесет метара, али поново бивају одбијени са великим губитцима.

Већ почиње да наступа ноћ. Непријатељ прикупља последњу снагу и врши последња јуриш. Полази с одстојања од педесет метара и креће се опет у густим гомилама. Долази на одстојање од десет метара. Непријатељски митраљеза бају у наше ровове. Један од њих унесен је већ у сред нашег рова и почиње да коси уздуж њега. Наше бомбе поново праве пустош у непријатељским рововима, а једна бомба руши митраљез који је унесен у наш ров. Од силног дејства наше ватре непријатељ је просто запрепаћен и он фрмално бежи. Наше снаге су до највећег степена исцрпене, али остаје на позицијама. Гоњење непријатеља спречава ноћ која је била потпуно наступила.

По извештају њихових рањеникај на бојном пољу остаје преко три хиљаде лешева. Наших мртвих и рањених за овај дан било је четири стотине и педесет.

Користећи се маглом, нашом танком линијом и својом огромном бројном надмоћношћу, непријатељ дугим заобилазним маршевица успева другог дана борбе да у неколико заобиђе наше десно крило, али без икаквог већег успеха. Наши се повлаче за два до три километара на своје прихватне положаје. Наш центар и лево крило одржаше своје положаје у пркос далеко надмоћнијем непријатељу.

Огромна напрезања и велике жртве утицале су да је морал непријатељских трупа био јако поколебан. Наши рањеници који су се те вечери затекли у непријатељском догору приповедају, да се непријатељ од једном почео нагло да повлачи није имао времена ни да покопа своје мртве. Прозве куће бисанских сељака напунио је својим мртвацима, па их је овда запалио. Није желео да му Срби виде трагове његове страшне погубије.

И тако је наша храбра војска захваљујући мудрој и енергичном вођењу, својој моралној снази и вештини, успела да одоли далеко надмоћнијим и боље

спремљеном непријатељу. Цео непријатељев успех тога дана био је тај што се нашим рововима примакао на одстојање од хиљаду метара.

Идућег дана, 9 ов. мес., непријатељ је почео борбу око 4 часа у јутру. Главну снагу сконцентрисао је овога дана на нашем десном крилу. Намера му је била да нас заобиђе на оба крила. У томе циљу он премешта своју артиљерију која је тукла наше лево крило испод планине Бића под врх Бањске Стијене, која господари нашим позицијама на Црном Врху. Да би осуетио намеру непријатељеву, командант наших трупа, у недостатку свежих снага, развлачи нашу и онако танку линију левог крила до под саму Бањску Стијену. Овај мзевар успева и непријатељска артиљерија бива ућуткана нашом пушчаном ватром. Тиме је била осујећена непријатељева намера да заобиђе наше лево крило.

Као да је и сама природа с овог дана ишла непријатељу у руку. Била се спустила тавгуста магла, да се није видело више од десет корака. Из магле је сапила густа и хладна ки-

